

AZ EGYRE SZÉLSŐSÉGESEBB IDŐJÁRÁS AZ AGRÁRIUMBAN IS NÖVELI A BIZTOSÍTÁSKÖTÉSI HAJLANDÓSÁGOT

INTERJÚ DR. NAGY ISTVÁN AGRÁRMINISZTERREL

Lambert Gábor (Magyar Biztosítók Szövetsége), gabor.lambert@mabisz.hu

A biztosítási szakmát érdeklik és érintik a környezeti és klímacélok, mivel a klímaváltozás közvetlenül hat a biztosítók kockázatvállalására. Nem kevésbé érdekli a szakmát a mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer egyik pilléréként működő biztosítási díjtámogatás, ami 2012-ben került bevezetésre, és azóta ez a konstrukció évről évre egyre sikeresebbnek bizonyul. (A témával már foglalkozott kiadványunk a IV. évfolyam 2. és a VI. évfolyam 2. számában.) A Dr. Nagy István agrárminiszterrel készült interjú értelemszerűen kitér ezekre a kérdésekre, de a beszélgetésben helyet kapnak más témák is, melyek révén képet kaphatunk az agrárium területét érintő legfontosabb kérdésekről is.

ÖSSZEFOGLALÓ

Dr. Nagy István agrármérnöki diplomáját a Pannon Agrártudományi Egyetemen szerezte Mosonmagyaróváron. Második, mérnök-tanár diplomáját a Budapesti Műszaki Egyetem Természet- és Társadalomtudományi karán szerezte meg, doktori fokozatát pedig a Nyugat-Magyarországi Egyetem, Ujhelyi Imre Állattudományi doktori iskolájában kapta kézhez. Tanított, szakterületei az állattenyésztés és állati takarmányozás, méhészet, szőrméjükért tenyésztett nyulak és egyéb állatok tartása, szakmai módszertana. 2010 és 2014 között Mosonmagyaróvár város Önkormányzatának polgármestere és egyben a körzet parlamenti képviselője is volt. 2014 és 2018 között a Földművelési Minisztérium parlamenti államtitkára, 2018-tól agrárminiszter.

SUMMARY

Dr. István Nagy, agricultural engineer, graduated from the Faculty of Agricultural Sciences of the Pannonian University of Agricultural Sciences in Mosonmagyaróvár. He also graduated as an engineer-teacher from the Faculty of Natural and Social Sciences of the Budapest University of Technology (BME). He received a PhD degree at the Imre Ujhelyi Doctoral School of Zoology at the University of West Hungary. He taught courses in the field of animal husbandry and animal feeding; beekeeping; the breeding of rabbits and animals used for fur and professional methodology. Between 2010 and 2014 he was the mayor of Mosonmagyaróvár, and also the Member of Parliament for the district. In 2014 he was appointed Parliamentary Secretary of State for Agriculture. Currently he is the Minister of Agriculture.

Kulcsszavak: agrárpolitika, agrártámogatási rendszer, biztosítás, klímaváltozás
Key words: agricultural policy, agricultural support system, climate change, insurance

JEL: Q18, Q54

DOI: 10.18530/BK.2021.3-4.6
<http://dx.doi.org/10.18530/BK.2021.3-4.6>

Az éghajlatváltozás kapcsán mik a tárca előrejelzései, milyen hatásai lesznek közép- (öt-tíz éves) és hosszabb távon az ágazatra?

Térségünk az átlagosnál jobban melegedő régiókhoz sorolható. Az országos átlaghőmérséklet múlt század eleje óta tapasztalt 1,23°C-os mértékű emelkedése jelentősen meghaladja a globális változás mértékét, és a csapadék éven belüli eloszlása is megváltozott. Kevesebb napon hullik csapadék, emiatt nőtt az aszályhajlam. A heves csapadékesemények száma is emelkedett, hiszen a csapadék egyre inkább rövid ideig tartó, intenzív záporok, zivatarok formájában éri el a felszínt.

A zöldségek és gyümölcsök esetében a klímaváltozás a hőösszeg tekintetében a termésmennyiségre pozitív hatással lehet, amennyiben az öntözés és vízpótlás az egyenlőtlen eloszlású és csökkenő csapadék esetén biztosítva lesz. A szőlőnövény más növénykultúrákhoz képest szárazságtűrőbb, de az aszály és aszálykárok komoly nehézséget fognak jelenteni az éghajlatváltozással együtt. Így a szőlőültetvényekben a szüret várhatóan minden fajtánál a sok éves átlaghoz képest korábbi időpontban kezdődhet majd, és időben lerövidül.

A szántóföldi növénytermesztést különösen érinti az éghajlatváltozás: a tavaszi vetésű növények (kukorica, napraforgó) vesztesek lehetnek, míg az őszi vetésűek (őszi búza, őszi árpa) termésátlagai egyre nagyobb hozamnövekedést mutatnak. Ezért is fontos hangsúlyozni, hogy a jövőben a tavaszi vetésű növények egyre nagyobb többsége csak öntözéssel lesz gazdaságos.

Évről évre egyre népszerűbb a kilenc éve útjára indított díjtámogatott agrárbiztosítás, amely területen idén már lényegesen megemelt, 11 milliárd forintnyi támogatási keretösszeg áll rendelkezésre. Mi a tárca várakozása, mennyire tudják a termelők igénybe venni a maximálisan hetven százalékos támogatásintenzitást? Várható-e a tapasztalatok alapján a keretösszeg további növelése?

A biztosítási díjtámogatás sikerét jól mutatja, hogy évek óta erős növekedést mutat mind a díjtámogatással lefedett terület, mind a támogatásban részesülő termelők száma. Továbbá folyamatosan növekszik az elérhető biztosítások köre, miközben csökkenő tendenciát mutat a biztosítások díja. Az idei esztendőben számottevő díjjármány-növekedés volt tapasztalható, hiszen az elmúlt időszakban tapasztalt egyre szélsőségesebb időjárás okán megnövekedett a biztosításkötési hajlandóság a gazdák részéről. Az Agrárminisz-

térium pedig kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a szükséges forrás mindig rendelkezésre álljon a lehetséges visszaosztás¹ elkerülése érdekében.

Hogyan ítéli meg Miniszter úr a jégkarmérséklő rendszer hároméves tapasztalatait?

Az EU-ban egyedülálló módon országos jégkarmérséklő rendszert építettünk ki, amely 2018. május 1-jétől kezdte meg működését. 2017-ben, az utolsó esztendőben, amikor még nem működött az országos lefedettségű jégkarmérséklő rendszerünk, országosan összesen 72 ezer hektárnyi mezőgazdasági jégkárt jelentettek be a gazdálkodók. 2018-ban, a védekezés első évében már csak 22 ezer hektár, 2019-ben 37 ezer, 2020-ban – a szélsőséges időjárás ellenére – 32 ezer hektárnyi területre történt jégkárbejelentés. Idén eddig 39 ezer hektárt ért jégkár. A jégkarmérséklő rendszer tehát minden évben több tízmilliárd forint kárt előz meg és nemcsak a mezőgazdaságban, hanem a lakossági, ipari és állami létesítményekben, ingatlanokban, valamint ingóságokban.

Mi minősül zöld célnak, amire 2023 után a források 40 százalékát kell költeni?

A környezeti és klímapolitikai célok a korábbinál is hangsúlyosabban jelennek meg a Közös Agrárpolitika (KAP) 2023 és 2027 közötti intézkedéseiben, ami elsősorban a fokozódó társadalmi elvárásoknak köszönhető. Ezek a célok az éghajlatváltozás mérsékléséhez, a megújuló energia hasznosításának ösztönzéséhez, a természeti erőforrásokkal való hatékony gazdálkodáshoz, valamint a biodiverzitás és az élőhelyek, tájak megőrzéséhez kapcsolódnak.

Mindezt a KAP új, zöld architektúrája hivatott segíteni, amelynek eszközzrendszere egymásra épülő, egymást kiegészítő intézkedések sorozatából áll. Ezek a megerősített kondicionalitástól (a területalapú támogatások alap feltételrendszerétől) az agrárökológiai alapprogramon át a Vidékfejlesztési Program környezeti és éghajlati célú intézkedéseiig, illetve az ágazati támogatások egyes elemeiig (pl. a zöldség-gyümölcs ágazat termelői szervezeteinek operatív programjain keresztül) terjednek, kiegészülve egyes, főleg az energia- és erőforrás-hatékonyságot, valamint a megújuló energia használatát célzó beruházási támogatásokkal.

Hogyan egyeztethetők össze a tárca környezetvédelmi feladatai az agráriummal szembeni termelésnövekedési elvárásokkal?

A környezeti szempontokat figyelembe vevő, tudatos gazdálkodásnak nemcsak a természeti környezet fenntarthatóságát, hanem magának a jövedelmező gazdálkodásnak a fenntarthatóságát is biztosítani kell. Ugyanakkor mindennek egyensúlyban kell lennie a versenyképességi és a társadalmi szempontokkal is, különben nem lesz biztosítható az élelmiszer-ellátás, és nem lesz vonzó az ágazat a motivált fiatalok számára.

A fenti összetett célok elérése érdekében a KAP komplex eszközökkel járul hozzá a környezeti és klímapolitikai célok eléréséhez. Ezek egyrészt olyan kötelező előírásokat jelentenek, amelyek a jövedelempótló támogatások széles körének alapfeltételét jelentik,

másrészt kompenzálják a termelők többlet környezetvédelmi vállalásait, harmadrészt pedig a technológia modernizációjának támogatásával javítják a mezőgazdaság környezeti hatásait.

A mezőgazdasági termelés erőforrás-hatékonyságának növelésében, a környezeti és versenyképességi célok elérésében különösen fontos szerepe van a modern technológiák használatának, amelyek elterjedését szolgálják a beruházási támogatások.

Befolyásolhatja-e a klímaváltozás a mostani terveket és számításokat, amelyek szerint a mezőgazdasági modernizáció eredményeképpen 46 százalékkal emelkedhet a mezőgazdasági és élelmiszeripari GDP?

A megnövelt forráskeretű Vidékfejlesztési Programban nagy hangsúlyt kap a modern technológiák, köztük a precíziós gazdálkodás támogatása, az öntözés fejlesztése, valamint a termelői kármegelőző és járványvédelmi rendszerek elterjedésének ösztönzése, csakúgy, mint az innováció és a tudásátadás. Emellett az idén négy pilléressé váló mezőgazdasági kockázatkezelő rendszer, valamint a jövedelempótló agrártámogatások erős biztonsági háló, termelés- és jövedelembiztonságot nyújtanak a gazdálkodóknak. Ezért véleményem szerint a klímaváltozás ellenére történelmi léptékű fejlődésen fog keresztül menni az előttünk álló néhány esztendőben a mezőgazdasági és az élelmiszeripari termelés.

Az agráriumon belül az állattenyésztés van elmaradva, a jövedelmezőségi szint az uniós csatlakozás óta egyértelműen eltolódott a növénytermesztés felé. Hogyan lehet helyreállítani az egyensúlyt?

Magyarországon a hosszú évtizedekig fennálló arány felborult egyszer a rendszerváltás után – a tervgazdálkodásról a piacgazdaságra való átállás miatt –, egyszer pedig az uniós csatlakozás után, többek között a támogatási rendszer sajátosságai miatt. Mindkét fordulópontra az állatállomány és a kibocsátás csökkenésével járt. Ezért a célunk, hogy erősítsük az állattenyésztési ágazatot. Élünk az összes lehetséges támogatási formával – például állattól-állatbetegségügyi, tenyésztésszervezési, vidékfejlesztési támogatásokkal –, és kedvezményes hitelkonstrukciók maximális biztosításával is igyekszünk támogatni az állattenyésztőket. Ezen túl az Agrárminisztérium az állattenyésztési ágazatok termékeinek fogyasztásösztönző kampányait is támogatja.

A jelenlegi uniós költségvetési ciklusban a cél a növénytermesztésben nem is a termelés, hanem a hozzáadott érték növelése, a jelenlegi 44 százalékról kétharmadra. Milyen eszközei vannak ehhez a kormányoknak?

A növénytermesztést folytató gazdálkodóknál az egy hektárra vetített értéknövelés alapvetően a technológia, a termékszerkezet, illetve a feldolgozottsági fok kérdése. Ezek folyamatos fejlesztéséhez a Vidékfejlesztési Program keretében meghirdetett pályázati felhívások jelentős segítséget nyújtanak.

A növénytermesztés versenyképességét például egyre inkább befolyásolja a precíziós

gazdálkodási módszerek alkalmazása. Ezért is döntöttünk úgy, hogy a Vidékfejlesztési Program lehetőségeit kihasználva új támogatási konstrukciót vezetünk be, amellyel széles körű támogatási lehetőséget biztosítunk az agráriumban tevékenykedők számára. A 100 milliárd forint keretösszeggel meghirdetett „Mezőgazdaság digitális átállásához kapcsolódó precíziós fejlesztések támogatása” elnevezésű felhívás alapján lehetőségük van a gazdáknak a legmodernebb, precíziós munkavégzésre alkalmas gépek, eszközök beszerzésére. Az új eszközökkel a termelő optimalizálhatja az inputanyag felhasználását és annak költségeit, a talaj és a növények igényeinek ismeretében tudja a legjobb termelési döntéseket meghozni a magasabb hozamok és bevétel érdekében. A támogatási lehetőség iránt kimagasló az érdeklődés – eddig csaknem 2300 darab kérelem érkezett, több mint 175 milliárd forint támogatási igénnyel.

Tudjuk jól, hogy a gazdálkodás attól válik igazán eredményessé, ha a megtermelt árut a lehető legmagasabb áron tudja értékesíteni a termelő, ebben kiemelt szerepe van a megfelelő tárolókapacitás megteremtésének. Mindenképpen el kell kerülni, hogy a gazda ezek híján értékesítési kényszerbe kerüljön, és már a kombájn mellől el kelljen adnia a gabonát. A „Terménytárolók, szárítók és tisztítók fejlesztésének támogatása” elnevezésű, 50 milliárd forint keretösszeggel meghirdetett felhívás alapján végrehajtott beruházások is ezt a kényszert szüntetik meg. A gazdáknak lehetőségük van új terménytisztítók és terményszárítók létesítésére, valamint a meglévő létesítmények technológiai korszerűsítésére.

Az a termelő, aki öntözi a földjeit, kiegyenlített és magasabb terméshozamokra számíthat, magasabb árbevételt tud elérni, ugyanakkor az öntözetlen területeken az elhúzódozó aszályos időszakok vagy a vízhiány a gazdák egész éves munkáját lehetetlenítik el, ezért az öntözött területek növelését, az öntözéses gazdálkodás minél szélesebb körű elterjesztését kiemelt feladatként kezeljük. A Vidékfejlesztési Program keretében folyamatosan rendelkezésre áll az öntözésfejlesztést célzó beruházásokat támogató konstrukció. Emellett lehetőség van öntözési közösségek létrehozására, ahol a rendelkezésre álló vízkészletet az öntözni kívánó gazdák közösen, együttműködve használhatják fel, és a szükséges infrastruktúrát együtt hozzák létre, és együtt üzemeltetik. Ehhez a termelők szintén igényelhetnek támogatást.

A 80 százalékos nemzeti társfinanszírozással hét év alatt 4265 milliárd forintot tervez a kormány összességében vidékfejlesztésre fordítani. Honnan sikerül a társfinanszírozáshoz forrásokat találni a büdzsében? Illetve idén és jövőre, az átmenet éveiben, mely pályázatokra fókuszált a tárca, és melyek voltak a legnépszerűbbek?

A magyar gazdaság növekedése lehetővé teszi, hogy a nemzeti költségvetés egyre jelentősebb szerepet töltsön be a vidék gazdaságának finanszírozásában. 2021–2022-ben 1529 milliárd Ft keretösszegben támogatunk mezőgazdasághoz, élelmiszer-feldolgozáshoz és a vidék fejlesztéséhez kapcsolódó programokat.

Az elmúlt év ősztől kezdődően megjelent felhívások az agráriumban és a vidéki élet számos szelét érintik: több kiírás jelent meg az állattenyésztők és a kertészek számára is. A kistermelők körében rendkívül népszerűnek bizonyul a „Mezőgazdasági kisüzemek

támogatása” elnevezésű felhívásunk. Kiemelt célként tekintünk az élelmiszeripar fejlesztésére is, ezért az ágazat számára két pályázati felhívás is kiírásra került. Az agráriumban előtérbe került az automatizálás, a robotizálás és a precíziós fejlesztések szükségessége, ilyen jellegű beruházások megvalósításához is igényelhető támogatás, továbbá a terményszárítók és a tárolók korszerűsítésére is jelentős források állnak rendelkezésre. Az önkormányzatok a külterületi utak, valamint a helyi piacok felújítására is igényelhetnek támogatást. Az előttünk álló hónapokban további pályázatok is kiírásra kerülnek majd, például takarmány-előállító üzemek korszerűsítésére, az évről évre súlyos károkat okozó tavaszi fagykár elleni védekezésre, de a falusi turizmus fejlesztése kapcsán is, valamint a termelők készülhetnek az új agrár-környezetgazdálkodási és ökológiai gazdálkodási programokra.

A 2023–27 közötti évekre vonatkozó Közös Agrárpolitika Stratégiai Tervében kialakultak már a felhasználás pontos irányai és tartalmi elemei? Ide kapcsolódó kérdés, hogy a Közös Agrárpolitika másik pillére, a jövedelempótló támogatások révén további 3272 milliárd forintnyi uniós forrás áramlik az ágazatba. Ilyen kiszámítható jövőkép mellett a hazai nagybirtokokat hogyan lehet érdekeltté tenni a fenntarthatósági és klímavédelmi szempontok érvényesítésében?

A 2023 utáni időszak tervezése jelenleg is intenzíven zajlik, összehangoltan és célzottan szeretnénk elkölteni a forrásokat. Stratégiai érdek a hozzáadottérték-növelés, ezért kiemelten fókuszálunk az élelmiszer-feldolgozással foglalkozó vállalkozásokra, hiszen így lesz nagyobb a hazai élelmiszer-önellátás és még erősebb az exportteljesítményünk. A jelenleg egy hektárról előállított érték, a termelékenység növelése érdekében a technológiaváltást megvalósítani tervező gazdálkodók biztonsággal támaszkodhatnak ezekre a forrásokra. Figyelnünk kell a termelésbiztonságot segítő fejlesztésekre is, amire ösztönözni is szeretnénk a gazdálkodóinkat, hiszen a természeti káresemények, de akár egy állattartó telep járványvédelmi fejlesztése is ennek köszönhető.

Nagy nyertesei lesznek véleményem szerint a környezettudatos gazdálkodást és fejlesztéseket tervezők a következő ciklusnak, hiszen az ő támogatásukat az új uniós támogatási szabályozás erősen ösztönzi, a források jelentős részét ezek a célok kötik le. Az egymással együttműködni képes termelők és vállalkozások az eddiginél is komolyabb ösztönzésre számíthatnak. Érdemes bővíteni az eddigi kedvezményezett kört, minél szélesebb körben érdemes segíteni az agráriumban kötődő tevékenységeket, hogy minden szereplő együtt tudjon fejlődni. Szeretnénk, ha a jelenleg oly szigorú előlegfizetési szabályaink is kedvezőbbek lehetnének 2023-tól, ez jelentősen meg fogja könnyíteni az életünket. Az új szabályok a vidékfejlesztés esetében alapvetően nem szigorodtak, az egyes intézkedések rugalmasabbak lesznek, így olyan területek támogatása is lehetségessé válik, amelyek eddig nem vagy csak nagyon korlátozott mértékben voltak támogathatók, például a gazdaságátadás, az induló vállalkozások vagy az együttműködések támogatása.

Átmeneti jelenség vagy hosszabb távon kell számolni az élelmiszeráraknak az inflációt jóval meghaladó emelkedésével? Milyen összetevői vannak ennek?

Az élelmiszer-előállítás során az alapanyagköltség a teljes előállítási költségen belül termékenként változó, de jellemzően nem haladja meg a 20-30 százalékot. További lényeges költségelemek a munkaerő- és az energiaköltség. Az említett költségelemek mindegyike jelentős emelkedésen esett át az elmúlt egy-másfél év alatt, ami a végtermékek árában is jelentkezik. Közép- és hosszú távon nem számítunk arra, hogy az említett költségelemek áremelkedése hasonló ütemben folytatódna, ezért a végtermékek áremelkedése a piaci versenyhelyzetet is figyelembe véve lassulhat a jövőben.

Miniszter úr egy interjúban megerősítette, hogy a jövő egyik nemzetstratégiai nagy feladata a kiskereskedelmi láncok piacán megfigyelhető hazai tulajdonarány bővítése. Hogyan sikerült ezt megvalósítani Lengyelországban? Idehaza miből adódik a magyar tulajdonú kiskereskedelmi láncok versenyhátránya?

Lengyelország hazánknál négyszer nagyobb piac, földrajzi és gazdasági adottságai a miénktől eltérőek. A rendszerváltás után ott is nagyfokú ártrendeződés ment végbe, és a kiskereskedelemben aktív hazai szereplőket egymás után vásárolták fel a tőkeerős és nagy tapasztalattal rendelkező német, brit, francia, portugál vagy dán befektetők és áruházláncok. A lengyel gazdaság erősödésével a jellemzően régóta regionális szinten operáló láncok megmaradtak, és egyre erősödő együttműködésük eredményeképpen meg tudták vetni lábukat, azonban ez nem jelent döntő piaci erőt, ahogyan azt mi látjuk. Az erős diszkontláncok, mint az Aldi vagy a Lidl, illetve a portugál kézben levő Biedronka sikeresen meglovagolták a – jövedelmek emelkedése miatt változó – vásárlási szokások helyi, diszkontegységek felé történő elmozdulását, és tőkeerejüknek, valamint tartalékaiknak, illetve innovatív képességüknek köszönhetően a jövőben is várhatóan dominánsak maradhatnak.

Hazánkban a nem magyar tulajdonú kiskereskedelmi láncok általában kiterjedt nemzetközi beszerzési hálózattal, jelentős anyaországbeli tőkeháttérrel és jól működő üzleti stratégiával rendelkeznek. A rendszerváltás, majd különösen az uniós csatlakozás után a hazai kiskereskedelem ezzel nehezen tudta felvenni a versenyt. Ugyanakkor a kiskereskedelem is folyamatos változás alatt van, az utóbbi esztendőben például a hipermarketek helyett jelentős teret nyertek a diszkont áruházláncok. Magyar gazdasági érdek a kiskereskedelmi szegmensben a magyar tulajdoni hányad növelése, ami a magyar élelmiszer-termelők és -feldolgozók számára a hazai értékesítési lehetőségek bővülését jelentheti.

A koronavírus-járvány rámutatott a lakosság élelmiszer-ellátásának fontosságára, valamint az értékesítési láncok jelentőségére a lakossági ellátásban és a feldolgozóipar folyamatos alapanyag-ellátásában. Emellett változott a fogyasztók kiszolgálása is, például nagyobb teret nyert az önkiszolgáló értékesítés, valamint nőtt az online értékesítés jelentősége. A piaci stabilitás megőrzése és a fejlődés érdekében az ágazati résztvevőknek és a kereskedelemnek is szem előtt kell tartania az aktuális fogyasztói és ellátási igényeket.

Növelhető-e még, és ha igen, milyen eszközökkel a magyar termékek most 80 százalékos aránya a boltok élelmiszerpolcain? Egyáltalán cél az arány növelése?

Az élelmiszer-kiskereskedelem részéről általános elvárássá vált a beszállítóik irányába az egész évben történő, folyamatos szállítás biztosítása, megbízható minőségben és minél alacsonyabb áron – hazai és nemzetközi piacon egyaránt. Elmondható, hogy míg korábban a mezőgazdasági termelés befolyásolta a fogyasztást, addig a 21. században a fogyasztói igényekhez való alkalmazkodás határozza meg a mezőgazdasági termelés feltételeit.

2020-ban vizsgálat készült a 10 legnagyobb forgalmat generáló élelmiszer-kiskereskedelmi lánc kínálatának összetételéről. A felmérésben összesen tizenhat – a hazai önellátási szintet biztosító – élelmiszer-kategória szerepelt a friss sertés- és baromfi húsoktól, a tej és tejtermékeken át a tojásig, a zöldség és gyümölcstől, a gyümölcslekvártól, a száraztésztán és a mézen keresztül a kukoricakonzervig. A vizsgálatba bevont termékek több mint 70 százaléka volt magyar. Emellett számos jó gyakorlat látható a hazai kiskereskedelemben, mint például a hazai eredetű csomagolt friss sertéshús aránya, ami jelenleg négy nagy kiskereskedelmi lánc esetében is 100 százalék. Ez követendő példa lehet a szektor további szereplői felé is, amit az Agrárminisztérium is támogat. Határozott célunk ennek az arálynak a további növelése.

Az előbb említette, hogy az idén négy pilléressé váló mezőgazdasági kockázatkezelő rendszer erős biztonsági hálót nyújt a gazdálkodóknak. Helyén van-e már a háló minden szeme, illetve bővíthet-e új elemekkel, mint mondjuk, a díjtámogatott állatbiztosítás?

Az állattartók számára most a Mezőgazdasági Krízisbiztosítási Rendszer jelenti az új kockázatkezelési eszközt. Ezt Európában először hazánk vezette be, ezért számítottunk rá, hogy évek kellenek ahhoz, hogy felfusson az alkalmazása. Az előzetes várakozásainknak megfelelően a termelők óvatosak voltak a belépéssel, ami három év elköteleződést és komoly adatszolgáltatást igényel. Így első évben 160 termelő csatlakozott a rendszerhez, reményeink szerint az öngondoskodó termelők száma minden évben folyamatosan emelkedik majd. A jelentkezők többsége Bács-Kiskun, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Csongrád-Csanád megyében tevékenykedik, és jellemzően baromfitartók, gyümölcsstermesztők, szántóföldi növénytermesztők, illetve vegyes gazdaságok.

Miniszter úrnak melyik a kedvenc hungarikuma?

A hungarikum törvény jövőre ünnepli tízéves évfordulóját – annak idején ellenszavazat nélkül fogadta el az Országgyűlés 2012-ben. A hungarikumok erősítik a nemzeti önazonosságot és a magyar közösségek összetartozását. Az értékmentés a jövő alapja, és a hungarikumpályázat népszerűsége is jól jelzi, hogy a 21. században ez egyre fontosabb. A nemzeti értékeinkre a magyarság mindig büszke lehet. A hungarikumok kiválasztásának fontos szempontja, hogy ne csak hazánk múltjára, hanem a jelenére is utaljanak. Nehéz egyetlen elemet kiemelni abból a folyamatosan gyarapodó gyűjteményből, amely nemzeti örökségeinket sorakoztatja fel, hiszen mind a 79 hungarikum közel áll az ember szívéhez.

Csak azért kérdeztem, mert az „Egy a Természettel” Vadászati és Természeti Világkiállításon 12 pálinkaféléből álló válogatást is bemutattak, ezek szintén hungarikumok. A pálinkatermelők körében sikerült már megvalósítani azt az összefogást, integrációt, ami például a bortermő vidékeken ritkaságszámba megy?

Nagy hangsúlyt fektetünk az összefogás ösztönzésére, ez a folyamat elindult, de még van fejlődési lehetőség. Az már látszik, hogy az elmúlt 15 évben a pálinka és a törkölypálinka előállításának technológiai háttere, ismertsége, fogyasztói képe, megbecsültsége nagyon sokat változott. Bővültek a pálinkafőzési kapacitások, az ágazat szakembereinek ismeretei. A pálinkának mára helye van a magasabb igényű gasztronómiában is. Mindezek mellett a kereskedelmi főzdek mára a tudatos és mértékletes fogyasztást is előtérbe helyezték, hisz a pálinkafogyasztás kultúrája folyamatosan gazdagodott az évek során, ma már minden alkalomhoz, minden ízléshez megtalálható a megfelelő ital.

Ha már a szakembereknél tartunk: hogyan látja az agrárszakember képzés jövőjét?

A középfokú agrárszakképzés szerves része Magyarország szakképzési rendszerének, ezért a területet érintő fejlesztéseknek összhangban kell lenniük a kormány szakképzés-fejlesztési céljaival. Ennek érdekében a tavalyi tanévtől teljes körű megújuláson esett át az agrárszakképzés: mind a szervezeti, mind a képzési szerkezet megváltozott. A tanulói létszám, a kapacitás, az egyenletes lefedettség biztosítása, a beiskolázási lehetőségek, a földrajzi adottságok optimalizálását követően 2020. július 1-jével öt nagy Agrárszakképzési Centrum kialakítására került sor. A fenntartóváltást követően az öt centrum jelenleg összesen 57 feladatellátási helyen 55 agrárszakképző iskolát foglal magába.

A megalakult Agrárszakképzési Centrumok helyi szinten adnak választ a gazdaság igényeire. Az integráció biztosítja a szervezeti működés minőségének emelését és az összehangolt munkát. Célkitűzésünk, hogy a végzettséget szerzők az adott településen, régióban tudjanak elhelyezkedni, azaz helyi szinten reagáljanak a gazdaság igényeire. A tíz éve folyamatosan új rekordokat felmutató magyar mezőgazdaság akkor marad versenyképes a 21. században, ha a magyar vidék jövőjét korszerű ismeretekkel felvértezett, fiatal gazdálkodókra, agrárszakemberekre, tudósokra, kutatókra építjük. Az agráriumban zajló generációváltás gördülékenyebbé tétele a magyar mezőgazdaság jövője szempontjából alapvető fontosságú.

Visszatérve az összefogásra: a bizalom a biztosítási szakmában kulcsfogalom. Egy-egy ágazati integráció támogatásakor mennyire kell megküzdeni a még mindig jelen lévő termelői bizalomhiánnyal? Mi az oka annak, hogy a tejiparban vagy a fagyasztott zöldség előállításában gyakran sok száz termelőt sikerült integrálni, de – Miniszter úr megállapítása szerint – nincsen jó almaintegráció vagy meggyintegráció, vagy a sertéságazatban is sok kiszolgáltatott termelő van?

Az egyes ágazatokban megfigyelhető integrációs készség több tényezőtől is függ: visszavehető az adott ágazat szerkezetére, a termelői tapasztalatokra, az ágazat történelmi fejlődése során kialakult sajátosságokra, a felvevőpiaci viszonyokra vagy éppen a szereplők

sokaságára és szándékaira. Míg a tejágazat például jelentős beruházási igényű, folyamatos termeléssel jellemezhető, addig más ágazatokra inkább a ciklikus működés a jellemző, vagy például az egycsatornás értékesítési rendszer. A sokszereplős és sok értékesítési csatornás ágazatokban tapasztalatunk szerint kisebb az integrációs hajlam.

A jól működő termelői integrációk saját kezdeményezésre jönnek létre, ha a természetes bizalmatlanságot felülmúlja az az igény és perspektíva, hogy az összefogás eredményeként az egyénre jutó terhek csökkenthetők, míg a bevételek növelhetők. A baromfi ágazatban, amikor szükség volt rá, relatíve rövid idő alatt jöttek létre az integrációk, és mára szinte a teljes ágazatot lefedik. A tejágazat 2015–16-os válságánál jelentős EU-s és hazai támogatások kellett az ágazat megóvásához. Ugyanakkor a válság hozzájárult az együttműködések későbbi megerősödéséhez is, mivel a válságtámogatásokból jobban részesültek az együttműködésben részt vevők. A rendszeresen jelentkező sertésipari válságoknál azonban korlátozottabbak az uniós és nemzeti támogatási lehetőségek, és élesebben érvényesülnek a piaci törvényszerűségek, itt lassabban zajlik az integrációs folyamat.

HIVATKOZÁSOK

¹Amennyiben elegendő forrás áll rendelkezésre, a megkötött mezőgazdasági biztosítás díjához 65 százalékos támogatásban részesülhetnek a termelők. A rendelkezésre álló éves forrást meghaladó támogatási igény esetén azonban visszaosztás válik szükségessé, és a támogatási intenzitás csökkentése az egyes biztosítási típusoknál eltérően történik.